

Eläimet ja ihmiset – yhdessä eletty arki

9.11.2015 klo 11:45

Kirjoituskeruu Kissa, koira, hevonen – eläin perheenjäsenenä päättyi 31.5. ja tuotti 186 vastausta, 1005 sivua tarinoita elämästä lemmikkien kanssa. Kirjoittajina oli eri-ikäisiä ihmisiä, joiden syntymävuodet vaihtelivat 1910-luvulta aina 2000-luvun alkuvuosiin. Aineistossa näkyy selvästi, miten suhde eläimiin on muuttunut agraarikulttuurista kaupungistumisen myötä nykypäivään.

Ihmiset kertovat erilaisista lemmikeistään, joita ovat tuttujen kissojen ja koirien lisäksi hamsterit, marsut, kanit, rotat, linnut, kalat, kilpikonnat, hevoset sekä useat eläimet, joita ei yleensä mielletä lemmikeiksi kuten lehmät, lampaat, siat, kanat ja porot. Tuotantoeläinten kohdalla on usein kerrottu eläinlapsista, joihin ihmislapsset maaseudulla kiintyivät ja joita he saivat pitää lemmikkeinään. Pienet eläimet lemmikkeinä taas kertovat kaupungistumisesta ja 1970-luvulta lähtien kasvaneesta kiinnostuksesta lemmikkien pitoon kotona.

Kissojen ja koirien kohdalla näkyy eläimen aseman muutos selvimmin. Koiran paikka talonvahtina ja isännän metsästyskaverina on vaihtunut koko perheen ystäväksi ja lenkkikaveriksi. Kissalle muutos on merkinnyt mahdollisuutta elää aiempaa huomattavasti pitempi elämä omistajan kotona ja hoidossa. Kun myös lemmikit ovat päässeet eläinlääkärihoitojen piiriin, kissojen sterilointi on yleistynyt eikä kissanpentuja enää päästetä päiviltä entiseen tapaan. Sekä kissat että koirat näyttävät koko aineistossa kirjoittajien läheisinä ystävinä.

Kirjoittajat kuvaavat elämäänsä lemmikkien kanssa. He kertovat, miten eläimet ovat tulleet taloon, kenen kanssa ne ovat olleet läheisimpiä ja miten arki niiden kanssa on sujunut. Samalla aineistosta saa käsityksen siitä, millaisessa asemassa eläimet ovat olleet perheessä ja miten esimerkiksi asumismuoto on vaikuttanut lemmikin pitoon. Monessa tapauksessa muutto maalta kaupunkiin on ollut iso muutos paitsi ihmisille itselleen, myös lemmikille. Aineistossa ihmisten ja eläinten elämäntarinat nivoutuvat toisiinsa arjen ja siinä tapahtuvien muutosten sekä eläinten oman, itsenäisen toiminnan kautta.

Kenties vahvin, koko aineiston läpikäyvä teema on lemmikin kuolema. Teksteissä kuvataan yksityiskohtaisesti elämän loppu, miten se on tapahtunut ja miten eläintä on sen jälkeen surtu. Erityisesti lapsille lemmikkien menettäminen on ollut tuskallista. Nykyään lemmikin lopettaa yleensä eläinlääkäri, ja omistajan on ratkaistava oikea hetki ja perusteet eläimen lopettamiselle. Tunnekokemus on ihmiselle raskas.

Monessa kirjoituksessa myös pohditaan ihmisen ja eläimen välistä suhdetta ja ihmisen velvollisuuksia eläimiä kohtaan. Keruuaineistosta käy selväksi, miten tärkeinä eläimiä on pidetty ja pidetään. Edes agraariaikana suhde eläimiin ei näyttäydä pelkästään välineellisenä, vaan rakkaita lemmikkejä ja halua huolehtia niistä hyvin löytyy jo kuvauksista 1930-luvun maaseutuelämästä.

Lämmin kiitos kaikille keruuseen osallistuneille! Kaikkien vastaajien kesken arvottiin kirjapalkintoja, jotka lähetettiin saajille.

[Kissa, koira, hevonen – eläin perheenjäsenenä](#) -keruun järjestivät Suomen Akatemian tutkimushanke Eläinten toimijuus yhteiskunnassa: näkökulmia Suomesta 1890–2040, Itä-Suomen yliopiston Ihmistieteellisen eläintutkimuksen tutkimusryhmä, kirjailija Reetta Niemelä ja SKS.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, p. 0201 131 240, keruu@finlit.fi